

Altijd dezelfde...

Bij het op de pers gaan van dit nummer van VAN HAVER TOT GORT is opnieuw duidelijk dat iemands persoonlijke enthousiasme nog niet een waarborg is voor algemene geestdrift. De plannen om in een septemberweek, als het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde zijn tienjarig bestaan gedenkt, fors uit te pakken met enkele in het oog springende publiciteitsacties zijn - laten we het maar eerlijk zeggen - lauw ontvangen. Het zijn in feite altijd dezelfde bedrijven die te porren zijn voor activiteiten en dat wordt ook ditmaal weer bewezen.

Het zou een dwaasheid zijn de mensen, die het af laten weten, te verwijten dat zij de grote inzet van enkele collega's niet weten te waarderen. Per slot van rekening staat iedereen voor zijn eigen bedrijf en moet zelf

uitmaken van welke publiciteitsmiddelen hij zich wil bedienen - als hij er zich überhaupt van bedienen wil. Toch moet gesteld dat het vele voorwerk van het bedenken en op stapel zetten van acties als de ontwikkeling van een nieuwe broodsoort en het aanmaken van verschillende reclame-uitingen niet in verhouding staat tot de lauwe, soms zelfs negatief afwijzende, ontvangst.

Veel erger is dat nog altijd veel molenaars er blij van geven eenzijdig gericht te zijn op het vakmatige deel van hun stiel en geen oog te hebben voor de verkoopkant. Eens te meer laten zij het aan hun aktievere - vooral jonge - vakbroeders over om aan de weg te timmeren. Dat moet dan maar zo. Want de beloofde spullen worden natuurlijk wel degelijk gemaakt en uitgebracht!

Zonovergoten op viering 2^e lustrum af

Het had nog een tikkeltje drukker mogen zijn, maar alles welbeschouwd heeft de ruggegraat van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde maandag 26 mei deelgenomen aan de Grote Jaarvergadering van de club. De bijeenkomst werd gehouden aan de voet van de molen De Hoop van Jan Pijnappel in Oud-Zevenaar.

Een uitgelezener dag was moeilijk te 'prikken' geweest. Wie zich omstreeks tien in de ochtend aanmeldde op de Babberichseweg kon zich op het zonovergoten terrasje, behorend bij het volkscafeetje dat op zijn beurt behoort tot het molencomplex van de Pijnappels, meteen koffie laten inschenken. En er een plak van het nieuw te introduceren molenbaksel, de '17-er', bij genieten.

Een beetje spijtig om het noodgedwongen verlaten van de koesteringen van de warme meizon, dromden toch alle aanwezigen om 11 uur het zaaltje binnen waar het dagelijks bestuur plaats nam achter de tafel op het schavot. Daar heette voorzitter Hans Dobbe iedereen welkom.

Hans Dobbe begon met stil te staan bij het onverwachte overlijden, als gevolg van een auto-ongeluk, van Jan ter Voorde Jr. Nu deze jeugdige opvolger van molenaar Ter Voorde op 5 mei plotseling uit het leven is weggenomen, is vanzelf de vraag open wat er met het bedrijf gaat gebeuren. Vanzelfsprekend is de familie te zeer geslagen door de noodlottige dood van zoon Jan om daarover nu al ook nog maar iets te weten. De voorzitter wenste de familie de sterkte toe, die zij nodig heeft om dit vreselijke verlies te dragen.

Vervolgens memoreerde de president van het gilde een paar zaken waarmee

de molenaars op dit moment van doen hebben. Allereerst noemde hij de vak-kursus. Die is nu voor de eerste maal gehouden en erg enthousiast verlopen. Dertien mensen hebben uiteindelijk een fraai certificaat in ontvangst kunnen nemen. Toch, zei Hans Dobbe, is er kritiek gekomen van de kant van molenaars die bang zijn dat de geslaagden te veel belang zullen hechten aan hun 'papier'. Dat mag dan zo zijn, de voorzitter vond tóch de voordelen veel zwaarder wegen dan mogelijke nadelen. Het gaat er immers om dat als een molenaar, wie hij ook is, aan bakkers maalprodukten levert, deze kwalitatief zo goed mogelijk dienen te zijn. Daar kan de vakkursus aan meehelpen.

Een zwaar accent legde Hans Dobbe op het verschijnsel dat sommige molenaars een te lage prijs rekenen voor hun meel. Het gilde verstrekt adviesprijzen - vastgeknoopt aan de prijzen die de meelfabrieken rekenen - met het oogmerk dat de molenaars zo'n beetje op één lijn zitten qua prijsstelling. Wie daar duidelijk onder duikt veroorzaakt een ongewenste concurrentie. Dat kan ertoe leiden dat de ene molenaar bakkers gaat 'stelen' ten koste van zijn collega's. Dobbe zei onverbloemd: wij moeten geen marktaandeel verwerven door lage prijzen, maar door het leveren van een konstante kwaliteit. Om die reden is de keuring van ons meel van het grootste belang en verdient deze ook de hoogste prioriteit. Hij stipte aan, dat een eigenlijk nog iets te kleine groep molenaars gebruik maakt van de mogelijkheid in het eigen laboratorium analyses te laten doen. Nu dit jaar de keuring bij het TNO vervalt, waarvoor een tarwe-keuring in eigen huis in de plaats komt, zal in elk geval een goede stap worden gezet in het benutten van het lab. en in het bij de molenaars 'geliefd' maken van deze mogelijkheid. Temeer daar de proeven in het eigen laboratoium maar een derde kosten van hetgeen men in Wageningen kwijt is.

Hierna gaf de voorzitter het woord aan secretaris Peter Sturkenboom om het gehoor zijn jaarverslag over 1985 op te dissen. Dat jaarverslag is in zijn geheel elders in deze VAN HAVER TOT GORT opgenomen, evenals het financiële verslag van penningmeester Jan Pijnappel dat daarna aan de beurt kwam.

Inkoop onbevredigend

Ook over de centrale inkoop van tarwe moest het een en ander worden gezegd. Anderhalf jaar geleden is een tiental bedrijven van aangesloten molenaars begonnen met die gezamenlijke afname van de firma Arie Blok. Die inkoop blijkt niet geheel bevredigend te verlopen. De belangrijkste oorzaak daarvan is de prijs van de tarwe, die minder aantrekkelijk is dan men wel had gehoopt. Daarom wordt ook de verwachte omzet op geen stukken na gehaald. Het dilemma is gewoon: men

wil een gegarandeerd zeer goede tarwe, maar tegenover die garantie staat een te hoge prijs. Arie Blok heeft nu voorgesteld ook een kopen-op-termijn regeling te maken. De geboden kwaliteit is dan misschien wat minder - en dat kan, want in veel gevallen mengt de molenaar toch zelf - maar wordt dan ook veel goedkoper aangeboden.

Er zijn reacties uit de zaal. De belangrijkste is: ik hoef niet per sé bij Blok te zijn, want die valt uiteindelijk toch terug op de condities van de beurs in Rotterdam. De inkoop bij Blok valt tegen door de prijs.

Aanschaf molen

Dan de kwaliteitscontrole en het eigen molenlaboratorium. Jan Pijnappel, die als laborant optreedt, doet verslag van de proeven die in aantal zo ongeveer gelijk lopen met de prognoses. Echt rendabel zal de zaak worden als er volgend jaar een molen is aangeschaft. Nu kost een proef bij Jan 45 gulden (tegen 120 gld. bij TNO) - maar is de molen er dan zal die prijs wel worden opgetrokken. De beoogde molen zal gekozen worden uit twee types, waarvan de een 10.000 meer kost dan de ander. Pijnappel benadrukt met vuur het belang van de aanschaf van de molen voor de kwaliteit van de analyses. In de zaal heeft men zijn twijfels. Want hoe mooi ook, zo'n laboratoriummolentje - het geeft toch een ander maalresultaat dan de stenen op de molen.

Er wordt een voorstel aan gekoppeld: niet alleen een tarwemonster van de molens analyseren, maar tegelijk ook een monster van het van diezelfde tarwe vermalen meel nemen. Aan zo'n dubbele keuring is een duidelijk advies te koppelen: de molenaar kan worden aangesproken op de kwaliteit van zijn meel en hem kan worden verteld waar hij eventueel in de fout is gegaan en

wat hem te doen staat. Hans Dobbe sluit de discussie af met de volzin dat er eerst goed beraden moet worden of dit voorstel zinvol genoeg is om te worden overgenomen.

Lustrumviering

Het belangrijkste agendapunt van de dag noemt de voorzitter de bespreking van de plannen voor de lustrumviering. Iedereen heeft tijdig voor de vergadering, zij het enigszins later dan oorspronkelijk de bedoeling was, een brief gekregen waarin alle plannen besproken zijn. Ter vergadering blijkt dat een briefje schrijven één ding is en de zaken goed uitdiepen iets heel anders. De aanwezigen zijn wel een klein uur zoet met alle stoute plannetjes rond de viering van het 10-jarig bestaan van het gilde.

Alle onderdelen krijgen een stevige beurt: het nieuw ontwikkelde molenbroodje, de '17-er' - de speciaal te maken broodverpakking met reclame voor molenbroodprodukten - het etalagekarton/display-materiaal dat als aantrekkelijk extraatje de bakkers in de schoot wordt geworpen - de 24-uurs maalwedstrijd - de actie naar de particuliere afnemers door middel van een wel heel bijzonder foldertje.

Er zelf in geloven

De reacties op de voorstellen zijn voorzichtig, laten we het zo maar noemen. Een nieuw broodje voor de bakker, prima. Maar een hoop werk voor de molenaar die ten eerste 'zijn' bakkers warm moet maken voor het idee. Dat geldt ook voor de broodverpakking: als de bakker niet bereid is in de lustrumweek (in september) zijn brood te verpakken in die broodzak, dan ben je als molenaar uiteraard uitgepraat. Maar waarom al bij voorbaat de moed verloten? De mulder die er zelf in gelooft

kan met overtuigingskracht de afnemers/bakkers heus wel mee krijgen. Het klokje-rond-malen vindt bijval, met name bij de jongeren. Gewaarschuwd wordt voor het wedstrijd-element. Gemeenten en provincies zullen dat nauwelijks zien zitten, dat molenaars op hun molens aan het 'raggen' slaan. Antwoord: dat is ook allerm minst de bedoeling. Het doel is publiciteit te krijgen, plaatselijk, regionaal en liefst ook nog konstant gevolgd door een radioverslag, dag en nacht als het kan. Bakkers zijn notoire nacht-luisteraars. Naar de bakkerij toe kan deze stunt extra promotie betekenen. En waarom het een 'wedstrijd' noemen? De zaal roept al van 'marathon' - een maalmarathon en de voorzitter bouwt ter plekke de slogan: Maal 'n ton, marathon! In elk geval is er een klein komiteetje dat zich buigt over de spelregels van deze gebeurtenis.

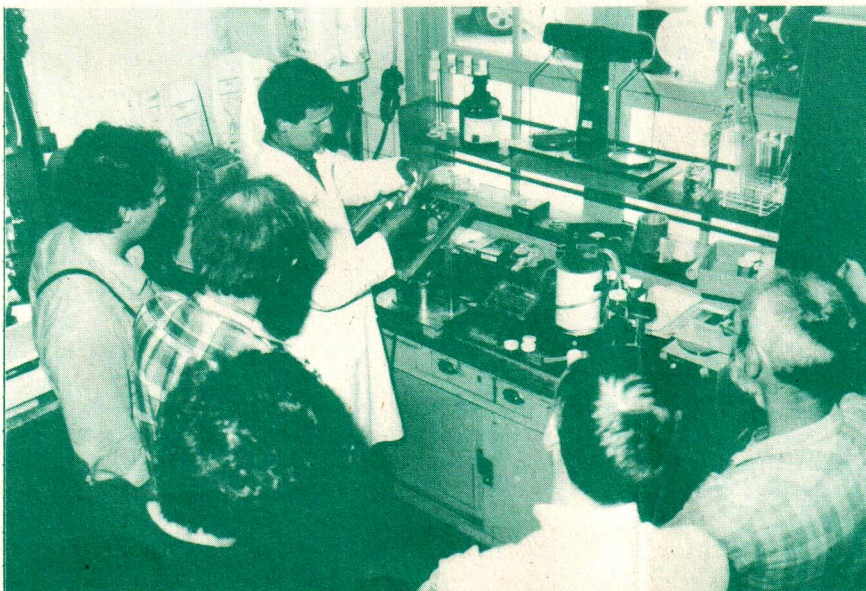
De actie naar de particuliere afnemers toe krijgt bijval en afkeuring. Bijval van degenen die zich levendig kunnen voorstellen dat het huis-aan-huis bezorgen van een folder met een zakje tarwekorrels een heel vindingrijke manier is om als molenaar aandacht te vestigen op hetgeen je kan en te bieden hebt. Afkeuring van de deelnemers die zich een beetje blind staarden op de pittige prijs (17 cent per folder - vanzelf veroorzaakt door het machinaal verwerken van de plastic zakjes met tarwekorrels).

Valgetal

Het was dik over enen toen iedereen zich in het zonnetje kon nestelen en tegoed doen aan broodjes en krentenbollen.

Na de zeer genoten pauze was het woord aan de heer Roothaan van de firma Van der Have in Rilland, die het ging hebben over de bakkwaliteit van Nederlandse tarwerassen nu en in de toekomst. Ook daarover elders in dit blad meer.

Na het ademloos gevolgd betoog van de heer Roothaan sloot Hans Dobbe de bijeenkomst af. Op het terrasje dronken men een glaasje bier; in het laboratorium legde Jan Pijnappel keer op keer zijn toehoorders uit hoe hij het valgetal van een tarwe bepaalt en wat voor hem de Zeleny-waarde inhoudt. En dat zelfs niet alle molenaars weten, wát een valgetal is, demonstreerde mijn buurman bij de explicatie, die meedeelde altijd geloofd te hebben dat het ging om promillage van tarwekorrels die schottig zijn. Het is dus tijd dat Jan Pijnappel zijn indringende verhaal over sedimentatiewaarde en valgetal in dit blad nog maar eens flink uit de doeken doet.

Baktarwe, bakkwaliteit - het zijn verraarrende en moeilijke termen.

Terwijl een molenaar onder tarwe met een goede bakaard verstaat een tarwe die uitermate geschikt is voor de broodbereiding door zijn eiwitten, zijn goede maalrendement en andere belangrijke zaken, verstaat een politicus onder hetzelfde begrip iets totaal anders. Voor een politicus - met name genoemd in het verband met de EEG - is bakkwaliteit een politiek werktuig, een Brusselse stok om de hond te slaan.

Op deze wijze begon de heer Roothaan, verantwoordelijke man bij Van der Have in Rilland als het gaat om tarwe-veredeling, zijn beschouwing over Nederlandse tarwerassen, nu en in de toekomst. Hij deed dat op de middag van de algemene deelnemersvergadering in Oud-Zevenaar en bijna twee uur lang wist hij zijn gehoor van molenaars te boeien. Zelfs na afloop van zijn causerie wist een handvol geïnteresseerden hem nog 'vast' te 'houden' om met hem van gedachten te wisselen over dé grondstof van de ambachtelijke mulder.

De heer Roothaan zei het te willen hebben over de toelating van Nederlandse tarwerassen op dit moment, over de stand van zaken van het onderzoek en over de huidige markt. Ten tweede wilde hij de selectie op bakkwaliteit bij de kweker aanstippen. Tenslotte zou hij zijn toekomstvisie ontvouwen, hoe moeilijk hij die ook te verwoorden vond.

Hoge opbrengst

Vóór 1980, begon hij, speelde de term bakkwaliteit bij de telers van tarwe geen rol. De boeren waren uitsluitend en alleen geïnteresseerd in een hoge opbrengst. Bakkwaliteit van tarwe is voor ons land pas actueel geworden toen er een overproductie in de EEG kwam. Op dat moment begon er getornd te worden aan het belang van een grote productie alléén en werd het ook voor de Nederlandse teler van belang eens stil te staan bij de bakaard van de geteelde tarwes.

Met behulp van overhead-projectie liet de inleider vervolgens zien welk rijtje 'instanties' de tarwe afloopt alvorens bij de bakkerij te belanden.

De **kweker** is degene die de tarwerassen produceert. In ons land zijn vijf grote graankweekbedrijven en drie of vier kleinere. De kweker heeft vooral te maken met de boeren. Maar tussen kweker en teler is nog een tussenstation, het rassentoelatingsbeleid van de overheid. Hoe streng deze zeef werkt

SCHOT ÉN SCHOT VAN NEDERLAND

blijkt als je weet dat van de 40 tot 50 jaarlijkse aangeboden winterrassen er één of twee worden toegelaten.

De **teler** teelt. Maar innoveert ook, en verbetert. De Nederlandse boer is wel zo vakbekwaam dat hij opbrengsten teelt die tot de hoogste ter wereld behoren. De boer teelt zijn tarwe voor de handel, maar tussen hem en de handel zit alweer een zeef: de prijsvorming, nationaal en op EEG-niveau. De heer Roothaan zei dat de Westeuropese teler tot voor kort in de watten is gelegd in dat opzicht en dat nu de gunstige regeling wordt afgebouwd. De teler kan alleen dán een goede kwaliteit tarwe telen, als de collecterende handel bereid is daarvoor te betalen. De **collecterende handel** neemt dus de geteelde tarwe af en via haar belandt de tarwe bij de **maaldrij**. Van de maaldrij is de laatste stap die naar de **bakkerij**.

Met nadruk stelde de heer Roothaan dat als molenaars verlangens hebben ten aanzien van tarwerassen - en daarmee dus wensen aan het adres van de kwekers - zij die wensen vervuld moeten zien te krijgen in de eerste plaats via de handel en daarna via de teler.

Meer gespoten

In dit schema, vervolgde de spreker, zitten flessehalzen. Neem onze oosterbuur, West-Duitsland. Daar is de organisatie, de voorlichting en het rassenaanbod van kwaliteitstarwes aanzienlijk beter dan in ons land. Goede baktarwes, daaraan is in Duitsland geen gebrek. Maar als je het hebt over de ziekteresistentie van die rassen dan blijven de Duitse tarwes verre ten achter bij die van ons. In Duitsland moet dus veel meer gespoten worden en dat verklaart - zo veroorloofde de heer Roothaan zich het grapje - dat de Groenen daar zo grote aanhang hebben.

Hoe komt het nu dat men in W.-Duitsland over zulke goede baktarwes beschikt. Wel, de situatie in Duitsland was twintig jaar geleden weinig anders dan thans in ons eigen land. Toen kwam ook dáár een kwart van de baktarwe uit de V.S. en Canada. Dat in Duitsland op dit moment voor 98 pro-

cent in eigen behoefte aan tarwe wordt voorzien, dankt men er aan een geïntegreerd beleid. Toen de regering er besloot dat W.-Duitsland ten aanzien van tarwe met een goede bakwaarde zelfvoorzienend moest worden, legde zij zich toe op het scheppen van voorwaarden waardoor het accent gelegd kon worden op het kweken en telen van tassen met minder opbrengst, maar met een betere kwaliteit. Tegelijk kwam een voorlichtingscampagne op gang over teeltmaatregelen nodig voor het krijgen van kwaliteitstarwe.

De grootste moeilijkheid om dit plan uitgevoerd te krijgen had men in Duitsland met de collecterende handel. Wat men daar in 20 jaar voor elkaar gekregen heeft, moeten wij Nederland nu in een jaar of vijf zien rond te breien.

De situatie in Nederland is zo, dat ca. 55 procent uit EEG-tarwe bestaat. Het doel van de Nederlandse telers zou moeten zijn het huidige aandeel van Nederlandse tarwes - 20% - te verhogen. Het idee dat Nederland tarwe zou kunnen telen voor de export kunnen we gevoeglijk vergeten.

IN DE ONTWIKKELING SE TARWERASSEN

Onbruikbare topper

Waarop de spreker het onderwerp rassenvoorlichting aansneed.

De verandering in de rassenvoorlichting noemde hij erg goed. De aanzet tot de introductie is prima geweest. Nederlandse rassen zijn onder te verdelen in vier categorieën van goed tot niet verwerkbaar. De meeste Nederlandse rassen zitten in groep twee, in groep één zit niet een wintertarwe. De rassen in groep twee vervullen toch een belangrijke rol, omdat er in een melange toch altijd een aandeel van 50 procent moet zijn die zorgen voor voldoende gluten van een zekere stevigheid. Daar zijn die rassen in groep twee precies voor geknipt.

Overigens noemde de heer Roothaan het eigenlijk een wonder dat we überhaupt redelijk bakkende tarwes hebben ontwikkeld. De ontwikkeling van elk ras kost ruim twee miljoen gulden en neemt 12 tot 15 jaar in beslag. Als er nu met een redelijk bakkende tarwe op de markt wordt gekomen, betekent dat dat dit ras in 1971 of '72 op de helling is gezet. Maar dat waren toevallig wel de jaren dat een tarwe in Nederland alleen genade vond bij de boeren als hij hoge opbrengst had: kwaliteit was niet nodig. Illustratief is dat toendertijd het ras Clement de absolute topper was, een ras dat behoort tot de onbruikbare tarwes als je selecteert op bakkwaliteit. Daaraan vast koppelde de heer Roothaan de geruststellende mededeling dat er voor de toekomst heel wat betere tarwes te verwachten zijn. Die worden immers op hun kwaliteit uitverkoren.

Maar het is duidelijk: er zit natuurlijk een leemte. De Nederlandse teler nu kwaliteitstarwes, is bang in Nederland de boot te missen en gaat het zoeken in buitenlandse rassen. Hij kan dan gemakkelijk bedrogen uitkomen. Veel buitenlandse tarwes, ook kwalitatief betere rassen, zijn minder geschikt op punten als oogstzekerheid, wintervastheid e.d. Met Engelse en Franse tarwes is er gerede kans op misoogst. Met Duitse tarwes zit men beter - maar die hebben hun grote ziektegevoeligheid. Van de andere kant: het is nog

altijd zo dat de Nederlandse boer nooit voor een kwalitatief beter ras zal kiezen als dat ras hem echt veel minder aan kilo's oplevert.

De genen bepalen

Interessant was de stelling van de spreker, dat het vooral de kweker is, die voor een belangrijk deel de kwaliteit van een tarwe bepaalt. Als het gaat om schottigheid hebben raskeuze, teeltmaatregelen van de boer, en invloeden van het milieu ongeveer evenveel in te brengen. Maar hoeveel kilo's bloem je uit een tarwe haalt (maalrendement) wordt het sterkst beïnvloed door de keuze van het ras. De hardheid van de korrel is een zaak van raskeuze en op geen enkele manier van teeltmaatregelen of invloed van weer of grond. Of een tarwe goed te verwerken is bepalen de genen van een ras en nauwelijks boer of milieu. Voor het eiwitgehalte draait daarentegen de boer op (bloei-bemesting), terwijl de eiwitkwaliteit vooral weer een zaak is van raskeuze.

Meer water dan tarwe

Tussen haakjes liet de heer Roothaan blijken met de vraag te zitten waarom een grote korrelhardheid zo geliefd is in ons land. Maalderijen, wist hij, willen graag harde korrels: ze kunnen dan meer water dan tarwe verkopen. In elk geval is hardheid van korrel geen garantie voor goede kwaliteit. Er zijn harde tarwes die beslist geen voldoende halen, terwijl er andersom zachte tarwes zijn die uitstekend bakken.

Waarom Nederland nooit een echt graanland zal worden wilde hij ook wel kwijt. Het zit in de marktstructuur. Als voorbeeld noemde hij Engeland, waar de kwaliteit van de tarwes ook niet zo denderend is. Hun voordeel is dat zij honderden tonnen tegelijk kunnen aanbieden. De handel kan er een mooie partij tarwe máken, doordat de boeren er hun tarwe opslaan en de tijd willen afwachten dat de prijs goed is. Die situatie is in Nederland ondenkbaar. De grote, homogene partijen ontbreken hier. Onze boeren moeten het verdienen met hun aardappelen en suikerbieten, en niet met graan.

Gehaast door de tijd, die drong, snelde de heer Roothaan door de functies van de kweker. Wat doet die? Hij kweekt en creëert een genetische variabiliteit van tarwerassen. Hij selecteert en zorgt voor een rassenaanbouw en instandhouding daarvan.

Het selecteren van tarwes op hun bakkwaliteit is voor een kweker uiterst moeilijk. De moeilijkheid zit 'm erin, dat hij eigenlijk alleen achteraf kan selecteren - hoe een tarwe bakt is pas later te constateren. Immers de analyse van de bakkwaliteit komt na de oogst. Er is nauwelijks tijd om te selecteren en te evalueren: er moet alweer meteen worden gezaaid.

De baktesten gebeuren in Wageningen (IGMB/TNO) en in W.-Duitsland waar men het nog wat grondiger aanpakt. Voor een standaard baktest is 3 kilo zaad nodig. Die drie kilo zijn er niet in een vroeg stadium van de ontwikkeling van een ras, en niet te missen in een verder stadium.

Het probleem van de kweker is: hoe krijgt hij met enkele grammen zaad een betrouwbare indicatie van de bakkwaliteit van een tarwe. Steeds nieuwe methoden worden geïntroduceerd om dat te bereiken. Er is een methode waarmee men al met een halve korrel kan zien wat de kansen van de tarwe zijn. Het Mixagram is een methode, waarbij op grafiekpapier wordt aangetekend hoe in een klein bekertje een deegje wordt gedraaid. De aard van de uitslag geeft aan of een deeg slap of stug is, of het deeg kleeft e.d. Het is een soort vingerafdruk van de deegeigenschappen van een tarwe. Een voor zo'n proef is 10 gram bloem van tarwezaad voldoende.

Schot

Tot slot was er een vragenkwartiertje. Hoe vaak mislukt in ons land een baktarweteelt door het klimaat? (Vorig jaar mislukte de oogst door schot). Antwoord: is vast wel een van de redenen waarom in Nederland altijd meer op opbrengst is afgekoerst in plaats van op kwaliteit.

De certificatenregeling? Antwoord: de certificatenregeling is naast de verbe-

Verlies- en Winstrekening 1985

	1984	1985		1984	1985
deelnemersbijdragen	5.292	6.167	Van Haver tot Gort	11.692	12.271
omzetafhankelijke bijdrage	10.450	11.270	secr. en bestuur	6.379	9.982
donateurs	5.580	8.711	deelnemers	1.162	2.092
subsidie WVC	3.000		promotie en p.r.	1.532	5.945
subsidie FAOM	1.000	1.000	TNO-keuringen	7.719	4.703
rente giro	251	298	werkgroep kwaliteitscontrole		
advertenties V.H.T.G.	740	650	graaninkoop	305	258
onkostenvergoedingen	13.937	9.920	balans kosten	1.000	
bijdrage Echte Bakkersgilde	764		bakkersfolders	2.963	
verlies		1.165	fotoserie	1.707	
			diversen	1.528	3.930
			winst	5.027	
	41.014	39.181		41.014	39.181

JAARVERSLAG 1985

Onder leiding van een onveranderd en onveranderlijk actief bestuur heeft het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde weer een vruchtbaar jaar gekend: weer zijn er vele nieuwe aanmeldingen geweest, zeven in getal. Het ging hier om de heren Omvlée Jr. uit Zuidbargo, B. Wouters uit Nijmegen, Eep Top uit Wekerom (op molen De Vliet in Wageningen), G. v.d. Bosch op molen De Vrijheid in Schiedam, P. Reitsema uit Oldenhove, Van Stiphout op molen Zelden-

rust in Lith en Klein Gunnewiek uit Vragender.

Twee deelnemende bedrijven zijn afgevallen, de molen Rijn en Zon in Utrecht vanwege onoverkomelijke interne problemen tussen de beheerders stichting en de eerste en tweede molenaar; de molen De Grenswachter in Luijcksgestel, waar molenaar In 't Veld na vele jaren van hard werken het nu eens rustiger aan gaat doen.

Ons Gilde telt nu in totaal zestig deelnemers, inclusief de aangesloten rechtspersonen. Het aantal embleemgerechtigde molens handhaafde zich op 25. Op deze molens zijn in totaal 37 molenaars werkzaam (tegen 36 in 1984).

Vestigingsbeleid

Het toenemend aantal verzoeken, met name door gemeenten, provincies, particuliere instellingen, om exploitatieadviezen voor het opnieuw in bedrijf brengen van (vaak geheel nieuw te restaureren) molens, plús het toenemend enthousiasme van vooral vrijwillige molenaars om van hun hobby vast werk te maken - hetgeen gezien de nog steeds slechte economische situatie niet verwonderlijk is - hebben het bestuur ertoe gebracht om een aanzet te geven voor een nog te ontwikkelen vestigingsbeleid. Immers, door een te groot aantal molens in een beperkt gebied kan er een grote concurrentie tussen de molenaars onderling ontstaan. Onder voorlopige begeleiding van het algemeen bestuur is een aparte commissie in het leven geroepen, die

een beleid gaat uitstippelen. Dit beleid zou kunnen dienen als richtlijn voor het geven van adviezen aan potentiële nieuwe bedrijven en bij het oplossen van conflicten over gebiedsafperking tussen deelnemers. In die commissie hebben zitting: Marcel Koop, Jan Tollenaar en Jan Kies.

Verzekering

De verzekeringsmaatschappij Centraal Beheer in Apeldoorn lanceerde vorig jaar een nieuwe kollektieve uitgebreide aansprakelijkheidsverzekering. Het nieuwe en vernieuwende daarvan ligt vooral in een dekking tot 100.000 gulden van schade veroorzaakt aan de molen door de huurder-molenaar. Ondanks de zeer aantrekkelijke premie (75 gld. per jaar) en de zeer uitgebreide dekking - toch ook interessant voor eigenaar-molenaars - meldden zich slechts negen molenaars aan voor deelname aan deze verzekering. Door dit geringe aantal was het niet mogelijk een kollektieve verzekering af te sluiten tussen het gilde en Centraal Beheer.

Te hopen is dat de begin dit jaar voortgezette onderhandelingen tussen de beide vrijwilligers-gilden en Centraal Beheer tot positieve resultaten zullen leiden. Want van de zijde van Centraal Beheer is verzekerd, dat in dat geval de ambachtelijk werkende molenaars onder ongeveer dezelfde condities zich zullen kunnen aansluiten bij de nieuw af te sluiten verzekeringsovereenkomst tussen de vrijwilligersgilden en Centraal Beheer.

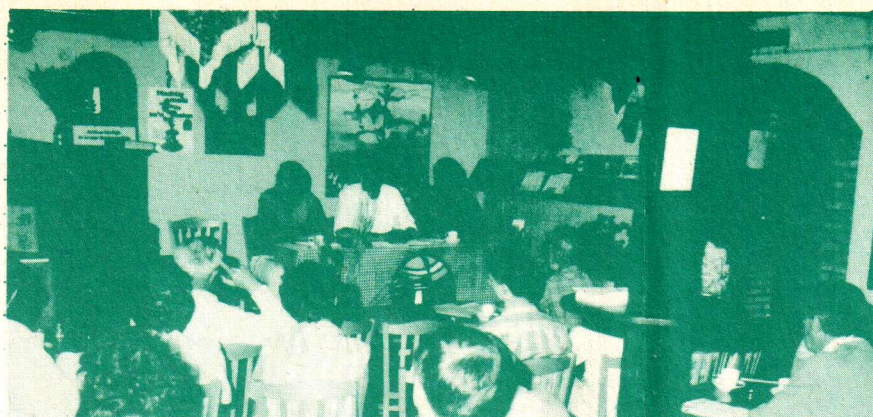
Vervolg van pag. 5

terde rassenvoorlichting een goede aanzet tot verbetering van de infrastructuur. Maar ze is geënt op de politieke (EEG-)normen van bakkwaliteit. Als de boer merkt dat ze niks oplevert, dan mislukt die regeling. Als de regeling betekent dat een boer na een controle met een tarwe blijft zitten die het certificaat misloopt en hij daarmee met de Zwarte Piet komt te zitten, dan loopt het fout.

Hoe groot is de produktie aan tarwe in Nederland per jaar? Antwoord: 130.000 hectare - dus ongeveer een miljoen ton. Dat is even veel als Frankrijk alleen doet aan zaaizaadproduktie. Wat denkt de heer Roothaan van tritcale? Antwoord: oninteressante troep, met niet meer eiwitten dan gewone tarwe.

Afsluitend woord van de spreker: Er zit schot in de ontwikkeling van Nederlandse tarwerassen. Waarheid of óók een grapje?

Vakkursus

Het voorbereiden van de vakkursus, die op 23 september vorig jaar van start is gegaan, heeft het bestuur alsmede de docenten uit onze gelederen - Jan Houdijk en Rob Batenburg - de eerste helft van 1985 sterk bezig gehouden. Naar het zich nu laat aanzien is de vakkursus, mede dankzij de geweldige inzet van de vele deelnemers van ons gilde die het praktijkgedeelte van de cursus verzorgd hebben, een groot succes geworden.

Te hopen valt dat de doelstellingen van de cursus: het vergroten van het vakmanschap onder ambachtelijk werkende en vrijwillige molenaars op de vele terreinen die met het molenaar zijn te maken hebben ten gunste van de kwaliteit en de goede naam van molenprodukten, voldoende zijn overgekomen bij de kursisten. In ieder geval waren zij enthousiast genoeg om telkens weer welgemoed de vaak lange reis naar Wageningen - en de vaak nog langere reis naar de praktijk-adressen - te ondernemen.

Vrijwilligers

Na een ernstige aanvaring tussen het Gilde van Vrijwillige Molenaars en het Amb. Korenmolenaarsgilde over de Cruesli-aktie van de firma Quaker Oats, die ons noopte tegen deze firma een klacht in te dienen bij de Reclame Code Commissie vanwege misleidende reclame, hebben beide gilden zich in de loop van het jaar weer verzoend. Aan beide kanten was de wens sterker om de recente wederzijdse toenadering niet te laten verstoren door deze commerciële actie van Quaker Oats. Besloten is om met elkaar een gezamenlijke vergadering van beide besturen te houden. Op die vergaderingen kunnen o.m. mogelijke knelpunten worden weggenomen en waar mogelijk gezamenlijke standpunten bepaald ten aanzien van zaken, die alle molenaars aangaan, waarbij te denken valt aan subsidiebeleid en verzekeringen.

Molenlaboratorium

Op 7 september 1984 heeft ons eigen laboratorium zijn eerste analyse uitgevoerd. Vanaf die dag tot ongeveer een jaar later zijn er 85 analyses gedaan, iets onder de schatting van 100 per jaar. Een toch zeer bevredigend resultaat. De molenaars die eenmaal de weg naar het eigen laboratorium gevonden hebben, blijken er vaker gebruik van te maken.

Over de bepaling van het valgetal is onze laborant, Jan Pijnappel, tevreden. Zijn uitkomsten komen goed overeen met de "officiële" uitkomsten. De resultaten van de bepaling van de sedimentatie-waarde laten grotere verschillen zien. Dat wordt veroorzaakt door verschillen in de fijnheid van maling. Het blijkt zeer noodzakelijk om een laboratoriummolen speciaal voor dit doel aan te schaffen. Nu al heel lang tevergeefs is gepoogd om een tweedehands exemplaar aan te kopen wordt overwogen om een geheel nieuwe aan te schaffen.

Dagje uit

Het dagje-uit, een nieuwe traditie in ons al zo oude ambacht, werd op 16 september gehouden. 's Ochtends waren we te gast op de Aeolus in Vlaardingen, waar de familie Boekestijn en helpers ons onovertroffen verwelkomen met een heerlijke koffiemaaltijd en ons vergastten op een film over de molen. Daarna werd de club in tweeën gesplitst en werd afwisselend een bezoek gebracht aan de Graan Elevator Maatschappij in Rotterdam en de branderij naast de molen De Vrijheid in Schiedam. Door het te volle programma kon helaas niet uitgebreid worden ingegaan op al het gebodene, hoe interessant het ook allemaal was. Een aanwijzing voor het organiserend comité om een volgende keer een wat minder vol en druk programma op te stellen. Al met al een zeer geslaagd 1985.

De sekretaris
Peter Sturkenboom

Vele soorten hardhout o.a.

azijnhout

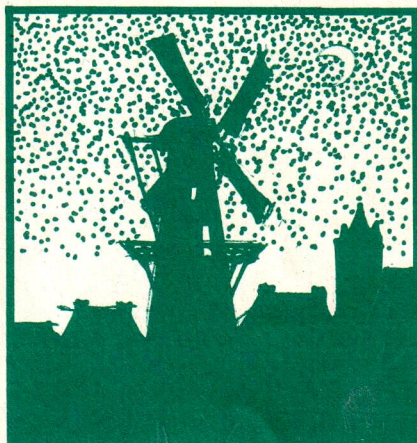
AMSTERDAMSCH
FIJNHOUTHANDEL
Minervahavenweg 14
1013 AR Amsterdam
tel. 020-828079

Eén nachtje malen...

Een nagekomen bericht over onze Maal-Marathon.

Gezien de bezwaren van een aantal molenaars dat zij 24 uur aan één stuk malen nooit voor elkaar krijgen, gewoon omdat ze dat in hun eentje zouden moeten doen, wordt afgestapt van een wedstrijdduur van een etmaal. In plaats daarvan zullen we ons met elkaar meten gedurende 12 uren: vanaf vrijdagavond 20.00 uur tot zaterdagochtend 8.00 uur.

Dat betekent dat het nu gemakkelijker wordt voor alle molenaars om deel te nemen aan deze stunt. Vandaar andermaal onze oproep om allemaal zonder uitzondering mee te doen aan het nachtmalen. Pas als tientallen molens over het hele land die bewuste nacht in touw zijn heeft de stunt publiciteitswaarde. Het is maar één nachtje en slapen kun je altijd nog!

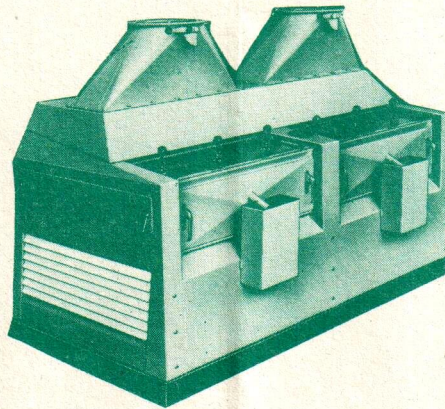

DE STEENLEZER

Het is geen molenaar die zijn krant op een steen leest, noch een zeer onbekend beroep. Een steenlezer is gewoon een vernuftige machine die in geen reinigingsinstallatie zou mogen ontbreken. De steenlezer - of steenuitlezer dan wel ontstener - verwijdert in principe uit een graanstream die produkten die uitsluitend door een groter soortelijk gewicht van de graankorrels verschillen. In een reiniging komt de steenlezer na de aspirator of hoofdreiniger, zodat het graan (nagenoeg) geen verontreinigingen meer bevat die verstorend en vervuilend zouden kunnen werken.

De graanstream uit de hoofdreiniger moet zeer gelijkmatig toestromen naar de steenlezer en wordt daar in zakjes opgevangen op een luchtkussen. In het algemeen is de werking zo, dat door de instelling van de dikte van het luchtbed het te reinigen graan - tarwe, rogge, gerst, rijst enz. - blijft zweven en iets zwaardere delen zoals steentjes, glas, lood (-hagel), koper en ijzer er letterlijk doorheen vallen en afgescheiden worden in een aan de graanstream tegen-gestelde richting.

De vraag of het verantwoord is om een steenlezer aan te schaffen is in de eerste plaats afhankelijk van het belang dat men hecht aan een constante reinigingskwaliteit. Dit hangt natuurlijk af van de schommelingen in de gehalten en soorten verontreinigingen in de aangevoerde partijen graan. Zelfs bij een zeer moderne zaaizaadreiniger is het aan te raden eens een proefpartijtje

over een steenlezer te laten gaan om daarmee de kwaliteit van de eigen reiniging op dat punt te toetsen. Ervaring wijst daarnaast uit dat een hoeveelheid van 50 tot 100 kilo per 500 ton graan uitgelezen wordt wanneer veel buitenlandse tarwe wordt gereinigd. Wanneer deze hoeveelheid materiaal, in hoofdzaak bestaande uit kiezelsteentjes, wordt bekeken op zijn invloed op de slijtage van de molenstenen, dan

Het secretariaat van het Amb. Korenmolenaarsgilde in Schiedam is onbevrouwd van 18 augustus tot en met 14 september. In die periode gaat mevrouw Leenburg met vakantie. Men gelieve daarmee rekening te houden, bij het bestellen van allerlei zaken.

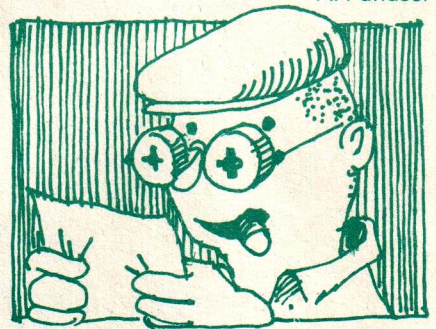
Kopij voor het volgende nummer graag vóór 1 augustus 1986 binnen op het redactie-adres: Beukendreef 6, 4631 SG Hoogerheide.

scheelt dat al gauw een scherpsel per steen bij 500 ton. Van goed gereinigde en geconditioneerde tarwe slijt een molensteen nauwelijks. Maar van een handje grint of een schep zand...?!

Een laatste, maar niet het onbelangrijkste, aspect dat samenhangt met de vraag of een steenlezer de moeite van de aanschaf waard is, betreft de meelkwaliteit. Niet alleen wordt het asghalte door de besproken verontreinigingen negatief beïnvloed, maar ook laten steentjes zich niet zo fijn uitmalen. Dat betekent dat er klachten kunnen komen over zand in het brood. Glas en non-ferro metalen zijn in gemalen vorm zelfs zeer schadelijk voor de gezondheid van de mens. Waakzaamheid is daarom geboden.

De oude wijsheid: Goed gereinigd is half gemalen, heeft om kort te gaan niets aan zeggingskracht verloren. Want de kwaliteit van onze meelprodukten heeft veel te maken met de zuiverheid van de grondstoffen.

A. Pandse

C.L. ROKVEN bliksembeveiliging - onderhoud inspectie

Voor aanleg, onderhoud en inspectie van de bliksembeveiliging van Uw molens, vraag vrijblijvend informatie aan

C.L. ROKVEN
v. Homberghlaan 14
5491 GN Sint Oedenrode
tel. 04138-74651 tussen 13.00 - 17.00 uur

**Voor meelzakken
en zakband
naar**

Van Randeraad's Zakkenhandel

Zuidzijde 118 a
2411 RW BODEGRAVEN
Telefoon (01726) 16139
's Avonds na 18.00 uur:
telefoon (03488) 614